

En sanning om politik och även lite om finlandisering

Riksdagsledamot Atte Kaleva twittrade 11.1.2022, att "Ryssland fungerar alltid på samma sätt: 1. Ryssland vill något, 2. Landet ställer helt huvudlösa krav till västvärlden, 3. Västvärlden inleder förhandlingar, 4. Västvärlden möter halvvägs, 5. Ryssland når sitt ursprungliga mål, 6. Västvärlden är nöjd med resultatet av de svåra förhandlingarna".

Angående det tidigare nämnda skickade jag ett meddelande på WhatsApp till en viss person där jag konstaterade "borde man svara på Twittermeddelandet med "Så där går det också i Finland när det gäller kollektivavtalsförhandlingar. Sätt ett fackförbund istället för ordet Ryssland, och arbetsgivarparten istället för ordet västvärlden 😊".

Personen svarade att "en smiley tonar alltid ner, men fundera på, att vi lever i en tid av finlandisering även på arbetsmarknaden. I det här landet finns bara en sanning och man måste vara försiktig så att man inte stämplas som en fullständig dumbom".

"Arbetsmarknadens finlandisering" och "en sanning" fick mig att fundera över saken med större allvar. För det första, om man inte får konstatera något sådant om ett fackförbund i Finland ens som ett skämt, är det bara ett bra bevis på att arbetsmarknaden åtminstone inom vissa industrisektorer verkligen är finlandiserad. Faktum är att Atte Kalevas tweet även på ett visst sätt passar in på de tillvägagångssätt som fackföreningsrörelsen väljer. Proportionerna är emellertid helt andra. Men som vi vet, "den gnäller alltid som hugget får".

För det andra har Finland alltid varit ett land där det finns många olika åsikter, men där man alltid lever under den "en sannings politik" som fastställs av stundens maktinnehavare. Principen är att de som inte står bakom den valda linjen, är motståndare, och de stämplas vid behov som ett slags varnande exempel, så att andra ska förstå vad som följer om man inte godkänner den valda linjen. En sannings politiken har under årens lopp visat sig i många olika fall. Detta tankemönster leder ofta till att människor vet att de kommer lättare undan när de ställer sig in hos ledande personer, såväl politiker, tjänstemän som den egna chefen på arbetsplatsen. På arbetsplatsen tillsammans med arbetskamraterna i kafferummet, när chefen inte är närvarande, vågar man för en liten stund vara av annan åsikt.

I Finland finns i många olika fall minst två olika linjer, men endast en sanning som skapas av vinnarna. I själva verket baserar sig hela Finlands historia på två olika linjers dispyt om vems åsikter som ska följas för att göra upp riktlinjer för verksamheten. Innan Finland blev självständigt representerades de två olika linjerna av Finska partiet och Ungfinska partiet. Då gällde frågan hur man skulle förhålla sig till Ryssland och Rysslands krav. Samma tillvägagångssätt fortsatte i Finland under hela Sovjetunionens existens, men då hade nästan hela folket eller i alla fall

dess politiska ledning finlandiserats. Personer som representerade den andra linjen förblev endast en liten minoritet. TV-serien Kylmän Sodan Suomi (Det kalla krigets Finland) med författaren Jari Tervo som programledare berättar om denna tid på ett bra sätt. Den tidens varnande exempel var riksdagsledamöterna G.C. Ehrnrooth, Tuure Junnila och Kullervo Rainio. Det vill säga personer som försökte se till att Finland skulle fungera som en västerländsk rättsstat.

På samma sätt som i rikets politik finns det ofta två olika rådande linjer även i arbetsmarknadspolitiken. I arbetsmarknadspolitiken syns kraftmätningen mellan två olika linjer speciellt i hur man förhåller sig till fackföreningsrörelsen och fackföreningsrörelsens dominerande ställning. Vissa aktörer försöker påverka fackföreningsrörelsen genom att vara tillmötesgående och hoppas att man den vägen kunde få till stånd reformer i arbetslivet. Andra aktörer försöker påverka på ett häftigare sätt och föreställer sig att man på så vis lyckas bättre och får till stånd förändringar. Något rätt svar på vilket sätt som är bättre finns inte. Men säkert är att om ingen ens försöker, så blir det i alla fall inga reformer, när de inte har skett hittills heller. Under de senaste åren har man på arbetsmarknaden, särskilt i skogsindustrin på UPM:s initiativ, utmanat ett system som härskat i 40–50 år*. På arbetsmarknaden ser det emellertid i övrigt ut som att inget egentligen förändras denna gång heller, utan arbetsgivarparten utarbetar än en gång nya strategier för hur man strävar efter reformer senare i framtiden. Samtidigt hoppas man emellertid att fackföreningsrörelsen skulle förstå de förändringsbehov som krävs i en föränderlig värld.

En sannings politiken har varit stark i Finland i snart två års tid även när det gäller coronarestriktionerna. De som motsätter sig restriktionerna har man velat stämpla, ofta omotiverat, som vaccinmotståndare som inte förstår sig på verkligheten och motsätter sig det allmänna bästa. Det är emellertid i många avseenden fråga om att aktörerna som motsätter sig restriktionerna vill se till att man i Finland inte grundlöst blandar sig i personlig frihet och/eller näringsfrihet och att Finland ska agera såsom en västerländsk rättsstat i den redan svåra coronasituationen. Först nu under den senaste tiden när den personliga rädslan har minskat i takt med coronavaccinen, har allt fler människor vågat ifrågasätta rimligheten kring coronaåtgärder som fastställts i enlighet med en enda sanning. Finländska företagare, till exempel i restaurangbranschen, evenemangsbranschen och gymmen, har med bitter erfarenhet fått uppleva beslutsfattarnas en sannings politik.

Mika Väyrynen

* Kanske är det ett exempel på att arbetsmarknaden inte är helt finlandiserad.